

I. Alfonso i Oliveres

Epístola al senyor Bru

Xavier Bru de Sala ha publicat al diari «Avui» un article sobre la catalanitat dels escriptors en llengua castellana, contestada ara, ací, per I. Alfonso i Oliveres.

Sovint, en aquesta vida del carrer, «esgarrifosament múltiple i bilingüe», s'aprenen coses preciosíssimes de les bestieses més entranyables.

La del senyor Bru posseeix una força didàctica aclaparadora, segons el meu parer. (I anomeno bestiesa el seu escrit sense cap intenció insultadora, sinó atenent simplement al seu caràcter acientífic i anquilosat propi de la conducta dels animals irracionals, dels quals aprenem tot observant-los.) De les seves frases es desprenen fulguracions enlluernadores sobre el fenomen lingüístic que difícilment ens poden passar desapercebudes i que ens expliquen, sense embuts ni encobriments pusil·lànimes, la seva ferma posició nacional. Fixem-nos-hi bé.

El senyor Bru diu, referint-se a l'escriptor Juan Marsé: «la castellanitat de la seva escriptura a penes modifica la catalanitat de la seva literatura». Afirmació que aparentment conté un coeficient elevat d'irracionalitat. ¿Que no sap, el senyor Bru, que l'adjectiu català defineix o bé la cultura que es fa en aquesta llengua o bé la llengua amb què s'expressaven els qui fabricaren la cultura d'aquí? ¿Que no sap, el senyor Bru, que un japonès que assagi literàriament, i en la seva llengua, sobre qualsevol circumstància actual de casa nostra fa literatura japonesa, i no catalana, encara que visqui a Matadepera? D'entrada sembla que no ho deu saber, tot això, el senyor Bru, i que la seva afirmació és un fruit desafortunat de la ignorància. Però no podem menystenir l'enemic, ens picaríem els dits de mala manera.

El senyor Bru sap perfectament què significava «català» abans i què voldria que significués ara. Ho podem veure clarament en la seva pregunta-queixa següent: «¿Per què, en esport, o en 'bel canto', o en escultura ser català i ser espanyol són coses compatibles i sovint complementàries i en literatura tendeixen a excloure's acarnissadament?» Ens adonem com el senyor Bru no té cap vergonya a fer-nos saber que, segons creu, el «futur mestís» que ens entomarà serà espanyol-català i espanyol-castellà ensems. El senyor Bru vol un marc cultural on, tot i continuar la seva tasca literària espanyol-catalana en la llengua que més li agrada i que li neteja la cara d'una manera més eficaç, no es vegi obligat a prescindir de la llengua castellana, que li permet comunicar-se amb la resta dels lletraferits hispànics... (o potser em precipito: ¿sap portuguès, el senyor Bru?). Però aquí sí que el vel que cobreix el seu acientífisme i la seva raó anquilosada s'estripen, de dalt a baix. El senyor Bru no coneix, o no sap fer servir, les modernes teories sociolingüístiques amb les quals cal analitzar la realitat d'aquest país. Aquesta literatura espanyola-catalana que diu que es fa en castellà té tots els trumfos guanyats en el «futur mestís» que s'albira, li ho assegurem. Però la que diu que es farà en català, ateses les circumstàncies que ell també

esmenta però que tampoc no deu conèixer (inferioritat co-oficial del català, empobriment semàntic i estructural gràcies a la tasca dels mitjans àudio-visuals, etc.), té el mateix esdevenidor que aquell aragonès, els darrers literats del qual l'abandonaren finalment per escriure en la llengua castellana que el poble havia adoptat definitivament davant la realitat obsoleta de la seva parla vernacla.

D'altra banda, el senyor Bru sembla que està convençut que un hom, quan ja s'ha assegut al tamboret corresponent en l'àpat de la literatura catalana, pot considerar-se català. ¡Aï las!, senyor Bru, semblant qualificatiu, si m'ho permeteu, deixem-lo al bon senderi de la història, la qual es belluga gràcies a forces socials de tota mena i no només a cops de quatre adjectius ben endreçats.

La manca de rigor científic del senyor Bru i l'anquilosament de la seva raó el porta a escriure una altra afirmació clarificadora: «la Mari Cruz corre, marxa, més de pressa que ningú, és catalana i és espanyola. Aquests són els fets i d'aquesta manera són expressats». No sé, ni vull entrar-hi, si aquesta noieta que el senyor Bru fa servir d'esquer és catalana o espanyola, ho deixo una vegada més al bon criteri de la història. Vull referir-me a les dues últimes oracions d'aquest tros. Hi estic totalment d'acord: són els

fets i s'expressen així a través dels mitjans. Els fets i els mitjans, els fabrica el poder perquè aquests, al seu torn, fabriquin l'opinió pública majoritària. Sabem, a més, que el senyor Bru participa del poder (i dels mitjans) i és natural, doncs, que consideri els fets tal qual, amb vida pròpia. Però qui no participa del poder, i procura raonar segons les lleis de la lògica, interpreta els fets històrics com a obres transformables i no com a realitats ineluctables.

Vós, senyor Bru, no sou valent (us emparen els poders fàctico-culturals, l'única mena de poders que pot tenir la social convergència) però heu fet una aportació important. Heu dit i heu fet entendre allò que molts ciutadans de Catalunya i fins i tot alguns catalans no volien escoltar: que, durant uns anys, es podrà ser espanyol en català, escriure bones proses literàries i preparar a través dels mitjans el «futur mestís» a què feu referència en el vostre article. A mi, personalment, aquest futur no em preocupa gens ni mica. El meu àmbit preferit és l'astrofísica, on el que avui és una acumulació de gas còsmic d'aquí a pocs milions d'anys serà una supernova, i aquesta, després d'un altre curt termini, esdevindrà un voraç i atractiu forat negre. Les trifulgues d'uns mestissos que habiten una península que demà serà l'oceà em serveixen només d'exercici per mirar d'enfortir una mica més la meua migrada raó científica. Migrada però suficient per demostrar-vos, sempre que calgui, que els catalans mai no hem deixat de ser una bona colla d'eixerits mestissos. Us agreixo les clàries. □